Бр. 16. У Новом Саду, у четвртак 23. јануара (5. фебруара) 1914. Година XLIX

„Застава излази сваки дан двапута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

ЗАСТАВА

Лист српске народне радикалне странке (Вечерњи лист.) Издање „Рада“ деон. друштво у Руми.

За огласе плаћа се 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући Јована Чавића, у главној улици број 6. (први кат).

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

Надају се и уздају се...

Јуче је завршена борба, која је трајала 7 година. Борба хрватско српске коалиције „за материнску реч“.

После те велике борбе све је остало по старом. Закон, и то основни закон наређује, да на земљишту Хрватске и Славоније званични језик чиновника заједничке владе мора бити хрватски. Али је на железницама био тај језик мађарски, и остао је мађарски.

Бивало је да странке воде борбу, па не победе. Али оне не гласају за онај закон, који садржи у себи њихов пораз. Хрватско-српска коалиција учинила је баш то јуче.

Наравно — уз ограду. У својој изјави, изнела је хрватско српска коалиција, да прима нов закон, и ако је он не задовољава. Али се нада, да ће се у своје време изменити тај закон у корист Хрватске и Славоније.

Дакле нада се, да ће у своје време бити. Овако сме да говори само опозиција. Она може да се нада у своје време. Ал' и то онда, кад гласа против закона, па пропадне. Онда јој не остаје друго, него да се бори и нада се у своје време. Али владина странка, већина, да пристане на оно стање, против кога се борила 7 година, па да се тешка с тим и да тешка народ тим, како се нада да ће у своје време бити друкчије: то је ипак необично.

А са чега се нада хрватско-српска коалиција, да ће бити боље? Да ли верује у своју праведну ствар? — Не! Него у својој изјави каже: Уздамо се у одлучност министра-председника Тисе, и у мудрост сабора, да ће се спорна питања решити у корист Хрватске.

Дакле се узда у Тису. Не, не! Праведна ствар, и други људи могу да донесу боље прилике по Хрватску и Славонију, а Тиса и хрватско-српска коалиција нису још никоме донели икаква добра, нити ће икад донети.

Хрватско-српска коалиција се тила се, да се у оном тешком часу — поклони Тиси. — Ти си, нови Господе наш, одлучан, ти ћеш учинити.

Кад је хрв.-срп. коалиција прочитала у сабору ту изјаву, подигао се тај одлучни Тиса. И изјавио је, да ће се постарати, наравно свом својом енергијом, да намештеници код железнице, могу научити — мађарски.

Тисина странка бурно је тапшала своме вођи, хрватско-српска коалиција — ћутала је.

Има ли збиља кога, да верује, како се хрватско-српска коалиција искрено нада, да ће одлучан Тиса, а помало и она, извојевати права за Хрватску и Славонију?

„Надају се и уздају се“. То је вазда била утеха оних, који су изгубили битку.

Не желим да подгревам: Шта је све хрватско-српска коалиција говорила и писала против оних владиних људи, који су отприлике исто то хтели, што је данас учинила хрватско-српска коалиција. И да су други то учинили, што је данас учинила хрватско-српска коалиција, она би им по сто пут на дан добацивала у лице: Властољупци, издајници! Шпијони, плаћеници! Али кад је то учинила хрватско-српска коалиција, онда је то наравно нешто сасвим друго. Ту би сад требали сви да се поклоне, до земље прне.

Хрватско-српска коалиција није издајник и није Фућек и како се већ зову све те њене омиљене речи, али је она једна неизмерно бедна и ситна странка, коју су од почетка сви вукли за нос и вући ће је за нос док је траје.

У раду њеном није никада било ичег великог. Они су политички успех земље и народа увек гледали у томе: Кад ће они да дођу на владу? Све друго им беше споредно. Јер су вазда проповедали то, да ће они све исправити и поправити чим дођу на владу. А заборавили су, да уображене људе и странке у којима нема ничег великог, најлакше могу противници да сатру, кад их доведу на владу.

Хрватско-српска коалиција још и није дошла на владу. Она има већину у сабору, а на челу владе још увек стоје људи, који нису њени. И крај свега тога, она је већ сад изгласала финансијску нагодбу, пристала на оваку железничарску прагматику, пристала на све, противу чега је још доскора бацала клетве. А једино јој је уздање у Тису. И једина нада, да ће у своје време све бити боље.

Ако је и од српско-хрватске коалиције, много је. Она је далеко превазишла чак и Тисине наде...

Онаква политика, какву води српско-хрватска коалиција, управо је убитачна. Сићушне интриге, жудња за привременим партијским успесима, па ма били и привидни, љуто ће да се освете. Таква политика скакутања, таква политика цепл-полке, може врло лако на крају да разврати народ. Само велика политика, са одређеним циљевима, и великим средствима, оправдава наду да ће у своје време бити боље.

Они, који се у Тису уздају, јер их је довео на владу, љуто ће се преварити. Њих Тиса није довео на владу, да их узвиси, него да их обрука и понизи.

Јаша Томић.

Догађаји на Балкану.

Балкански савези.

Париски листови саопћавају петроградске извештаје, по којима су Сазонов, Пашић и Венизелос нашли основу, на којој би се могао склопити нов балкански савез. Према тим извештајима, Бугарској би се обећала извесна исправка границе, ако хоће да приступи балканском савезу, отре се се Турске и раскине са Тројним Савезом. Бугарској би се уједно ставио услов, да пристане на тајни уговор, што су га склопиле Србија и Грчка гледе будућности Албаније. — Много се говори и о савезу између Грчке и Румуније, који је наводно склопљен уз припомоћ Немачке. Из Берлина оповргавају гласове, да се Немачка меша у те ствари, јер она хоће и даље да остане посве неутрална према балканским државама. Али признају, да је приликом Венизелосева боравка у Берлину било речи о грчко румунском савезу. Букурешки извештаји признају тек толико, да се о таком савезу воде тек преговори. — Већина тих вести су нагађања. Србија, Црна Гора и Грчка су у савезу, а Румунија је са њима у тесном пријатељству и спремна је, да се с њима раме уз раме бори за одржање данашњег положаја на Балкану.

Одлуке великих сила.

У дипломатским круговима тврди, да су се велике силе потпуно споразумеле и коначно одлучиле у питању Епира и јегејских острва. Већ ових дана ће те одлуке саопћити Турској и Грчкој. Гледе Епира су одлучиле, да се грчке трупе морају 1. марта почети повлачити из крајева, досуђених Албанији, и до 31. марта морају посве напустити те крајеве. Гледе јегејских острва, велике су силе коначно одлучиле, да острва Хијос, Митилена и Кастело Ризо припадну Грчкој.

Руски цар краљу Петру.

Из Петрограда јављају, да ће председника српске владе Пашића руски цар Николај поново примити у аудијенцију. Том приликом ће му дати писмо за краља Петра. У дипломатским круговима влада уверење, да ће то својеручно писмо руског цара бити од велика значаја по будући развој прилика на Балкану. — Боравак српског престолонаследника Александра у Петрограду продужен је до 2. (15.) фебруара. У политичким круговима су уверења, да то није учињено само ради политичких ствари, него има и другог по среди (сватови).

Положај у Албанији.

Из Валоне јављају, да је на врло много места у епирским крајевима дошло до окршаја између грчких војника и арбанашких чета. Чатава села су у тим крајевима попаљена и уништена. Попаљена су многа села и у околини Горице и Скрапарија. Епиротски добровољачки батаљони су спремни да бране независност северног Епира, а арбанашке чете су посве немоћне према њима.

Долазак принца Вида у Албанију.

Есад паша је изјавио, да се посве споразумео са међународном контролном комисијом, те сада ова долази у Драч. Есад паша поставио је свога заменика у сенату, а он одлази у Поступин по принца Вида. Есад ће са Видом ићи и у Берлин, Беч и Рим, док ће се остали чланови албанског изасланства вратити право у Драч. Берлински лист „Теглихе Рундшау“ јавља, да су принцу Виду гледе међународног зајма учињена така обећања, да се сада коначно одлучио, да прими албанску круну. Вид полази у Албанију најдоцније 2. (15.) фебруара. У Бриндиској луци га већ чекају талијански бродови, који ће га отпратити у Драч.

Србија и Турска.

Из Цариграда јављају, да ће ових дана бити закључен српско-турски уговор о миру. Турска је влада позвала српског делегата Павловића, да још једном и то коначно претресу сва питања и поручила му је, да жели што пре да закључи мир са Србијом.

Српски епископ у Битољу.

Из Солуна јављају, да ће грчки митрополит у Битољу ових дана отпутовати из Битоља и више се неће ни враћати. На његово место ће српски синод поставити српског епископа.

Велика народна забава у Новоме Саду.

На Три Јерарха приредиће одбор за народно просвећивање велику народну забаву у великој дворници Ковачева хотела. Програм ће бити овај: 1. Смеса српских народних песама, свира војничка музика. 2. Поздравни говор председника одбора за народно просвећивање, Јована П. Јовановића. 3. „Народни збор“ од Ј. Маринковића, пева мушки збор академског певачког друштва „Обилић“ из Београда. 4. „Оче наш“ од Ј. Маринковића, пева мешовити збор српског занатлијског певачког друштва „Невен“. 5. Песме из „Коштане“, пева госпођа Драга Спасићка, чланица кр. срп. нар. поз. у Београду, на гласовиру прати је гђца Огњанка Ђосићева. 6. „Сепл Шлиговиц као антиалкохоличар“, приказује Милан Ланер, први београдски комичар. 7. Смеса српских народних песама, изводи тамбурашки збор „Кола Занатлијске Омладине.“ 8. „Десета руковет — песме са Охрида“, од С. Мокрањца, пева мешовити збор српског ратарског црквеног певачког друштва новосадског. 9. „Приљ Јоца брез носа“, приказује Милан Ланер, први београдски комичар. 10. „Јуначки поклич“ од Ј. Маринковића, пева мушки збор академског певачког друштва „Обилић“ из Београда. 11. **Буњевачко народно коло, приказују буњевачки младићи и девојке из Суботице.** (С њима ће доћи и многи прваци наше браће Буњеваца, да посете народну забаву у Новоме Саду). Улазнице се добивају у књижарници Св. Ф. Огњановића.

Тителски устарабари оштетили црквену општину.

Пишу нам из Титела: Наша црквена општина добила је пре 50 година од политичке општине погодбом и купом 11 јутара земље на Чевриндији (у риту на банатској страни). Она је ту земљу уживала без прекидања све до данашњег дана. Политичка општина хтела је парницом да врати ту земљу, али јој је адвокат рекао, да ту парницу не може добити. Али наши устарабари решили су, да ту

земљу врате политичкој општини за 500 круна по јутру, ма да је била већ грунтовно преписана на црквену општину. Наш кнез — као члан устарабарског одбора — противио се томе, али устарабарски председник, солгабиров Јован Милић, тужио га је због тога главном солгабирову који је кнезу пребацио, да не штити интересе политичке општине. И тај закључак, којим устарабари на штету црквене општине уступају богатој политичкој општини 11 јутара земље будзашто, одобрила је комесаријатска конзисторија, која треба да зна, да само црквена скупштина може решавати о продаји општинског иметка.

Светосавска беседа у Гргуревцима.

Пишу нам из Гргуреваца: Овдашње српско певачко друштво приредило је светосавску беседу, на коју су позвати и католици и овдашњи Чивут, а нису позвати многи Срби. Због тога заслужују председник и коровођа највећи прекор. То је подрепашка пакост. Учитељ Делић мисли, да има права да сеје раздор међу овдашњим Србима. Подрепашу Делићу милијарди су и Арнаути него Срби радикали. Али тиме је себи највише нашкодио!

Забаве.

Удружена омладина *у Великом Бечкереку* приређује на Три Јерарха, 30. јануара (12. фебруара) о. г. у варошком позоришту дилетантску представу са игранком. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, а чист приход иде у корист благајне великобечкеречког „Сокола“. Дилетанти ће приказати Љубинкову „Девојачку клетву“, слику из народног живота у четири чина с певањем и играњем. Игранка ће бити у просторијама „Хотела Роже“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 23. јануара.

Боравак српског престолонаследника у Петрограду.

Београд. (Р.) Српски престолонаследник Александар походио је 21. о. м. коњички гардијски пук. После прегледа пука престолонаследник по позиву тога пука остао на доручку. Истога дана по подне румунски посланик при петроградском двору посетио престолонаследника. Задржао се код њега врло дуго.

Пашић и Венизелос у Петрограду.

Београд. (Р.) Председник грчке владе Венизелос одсео у Петрограду у истом хотелу, у коме и Пашић. По одмору одмах посетио Пашића. Дуго су се разговарали и претресали положај на Балкану. После једног сата заједно су се одвезли колима у министарство спољних послова, где су са министром Сазоновим конферисали читав сат. У говорима су осветлили данашњи положај на Балкану и шта треба чинити, да мир на Балкану буде што чвршћи. Из министарства су се Пашић и Венизелос заједно вратили у хотел.

Петроград. Јуче су Пашић и Венизелос ручали код министра Сазонова. Венизелос је синоћ отпутовао у Букурешт.

Општински избори у Србији.

Београд (Р.) Исход општинских избора у Србији је овај: Радикали добили 862 општине, самостални радикали 340, либерали 141, напредњаци 87, социјалисте 15, а неутралци 26. У 15 општина ће се извршити накнадни избори. Из осам општина још нису стигли извештаји.

Америчко изасланство у Београду.

Београд (Р.) Овамо је допутовало изасланство Американаца под вођством америчког посланика у Букурешту Вотиске. Дошло је, да у име одбора за приређивање међународне изложбе у Сан-Франциску умоли, да и Србија узме учешћа на тој изложби. Изасланство ће примити и краљ на аудијенцију, а после ће ићи и министру народне привреде.

Отплата српских зајмова.

Београд. (Р.) Према званичним подацима министарства финансија, Србија је у прошлој години на исплату државних зајмора издала из државне благајне 32 милиона 409 хиљада 150 динара.

Поштанска веза између Србије и Црне Горе.

Београд. (Р.) Министар грађевина је решио установити сталну поштанску везу са Црном Гором преко Пећи и Митровице. У прво време размењиваће се само писмоносна пошта. Поред те поштанске везе установљена је и друга, која иде преко Пријепоља, Плеваља и Приврена до Ђаковице.

Српско злато у страним банкама.

Београд. (Р.) Министарство финансија је тражило преко министарства спољних послова податке од немачког министарства финансија, колико српског златног новца има у тресорима царске немачке банке и другим већим немачким новчаним заводима. Српском министарству финансија то треба ради израде статистике о српском златном новцу у иностраним банкама.

Изложба женских ручних радова са Косова.

Београд. У згради српске класне лутрије у Београду изложио је Алија Ливановић, хоџа из Приштине, женске ручне радове косовских девојака. Половина прихода који падне од улазница, предаће се инвалидском фонду.

Хрватско-славонски делегати у мунговском табору.

Будимпешта. Јуче су хрватско-славонски делегати били код Тисе на поклоњењу. Синоћ су били на вечери мунговских посланика у хотелу Хунгарији.

Хапшења на Реци.

Река (Фијума). Осим прекјуче ухапшених Срба под сумњом шпијонаже јуче је полиција ухапсила и трећеничког становника Милана Милутиновића, који је келнер на Реци и Љубицу Радичићеву, кафанску касирицу. Испостављено је, да су прекјуче ухапшени Срби: Ђока Богојевић, чиновник у српском министарству грађевина и Стеван Милитић, месар из Србије.

Немице добиле бирачко право.

Берлин. Сабор је решио, да матере и жене, које су глава породици, добију бирачко право при општинским изборима.

Ратни издаци Италије.

Рим. Талијанска је поднела сабору рачун о издацима на триполитански рат, на заузеће јегејских острва и о трошковима за време балканског рата. Триполитански рат стао је Италију једну милијарду, окупација је егејских острва 22 милиона, а за Албанију издала је Италија 3 и по милиона лира.

Санте на мору.

Хелзингферс (Финска). Велике ледене санте одвалиле се и однеле 450 рибара на море. Послата им помоћ.

Тисини преговори са Румунима.

Будимпешта. Тројни одбор румунског народног комитета продужио је преговоре са Тисом. На конференцији су били и министар просвете Јанковић и државни тајник Клеберсберг. После конференције говорили су чланови румунског одбора са румунским владикама. Преговори са Тисом продужиће се.

Исказ грофа Бобринског пред судом.

Мармарошсигет. Данашња расправа у парници против Русина отпочела је са преслушавањем грофа Бобринског, који је говорио француски. Суд је одбио његов захтев, да прво говори руски, да би га разумели и оптуженици, па онда да говори француски. Гроф Бобрински је рекао: Нисам председник руског добротворног друштва, нисам ни члан народног савеза, а ни члан синода. Калуђера Серафина познајем врло добро. Познајем и рад добротворног друштва као члан думе. Друштво ради само у Русији. Колико ја знам, у друштву не постоји одељење за галичке Русе. Не знам ништа за потпомагање галичких и угарских Русина новцем тога друштва. На питање председниково признаје, да је издао проглас за прикупљање прилога за Русине, који стењу под аустријским и мађарским игом. Тај је проглас издао као председник руско-галичког друштва, коме је председник и данас. То друштво има само културне смерове, за које он, Бобрински, много ради у Галицији и Буковини. Друштво то нема никаквих политичких тенденција ни против аустријских ни против угарских закона, него само против Украјинизма и пољачке превласти. Друштву је прави смер, да у Русији упознају положај Русина у Аустрији и Угарској, али нема никаквих иридентичких тежња. Бобрински признаје да има многе везе у Галицији, камо много одлази и шаље књиге и новине, али све то чини јавно и у складу са законима.

Угарски сабор.

Будимпешта. Сабор је и у трећем читању усвојио законски предлог о железничарској прагматици. Идућа седница биће у уторак.

Одговорни уредник:
МИТА КЛИЦИН.

Добро уведена кафана
која више година постоји и врло добро ради, због слабости здравља предаје се по врло повољним условима за које се ваља обратити на
П. СМЕДЕРЕВЦА У ВРШЦУ
Змај-Јована ул. 3. 78 2-3

Кућа на продају
у Жабљу на најживљем месту у непосредној близини суда, поштанског и краљ. бележничког звања и пијаце, 800 □ фати плац, од 40 година признато свратиште (еинкер.) Фронт 32 метера са просторијама од 5 соба са сокака, изнутра велика сала, 5 соба за путнике, 2 кујне и 2 шпајза, шупа од 8 хвати велика, леденица, велика башта са племенитим воћем усађена. Због породичних околности под најповољнијим условима продаје се. Упитати се код 21 3-3
Симе Божиног у Жабљу.

Тражим место за виноградара, које би могао наступити одмах или по споразуму.
Стева Крстић
131 1—1 ИРИГ.

ГОСТИОНИЦА по најновијем стилу скоро зидана у СТ. ВРБАСУ (Бачка), на пијаци преко пута од општинске куће, која врло добро ради, ПРОДАВАЋЕ СЕ ПУТЕМ ЈАВНЕ ДРАЖБЕ 25. фебруара по н. к. у 1 сат по подне. — Поближи услови пре лицитације могу се сазнати код ЈАКОБА РИЦМАНА
120 1-2 О-Kér-у.

БИЛИЈАРА! Све врсте нових и употребљаваних, Тиволи игара музичких аутомата са убацивањем новаца, пивских апарата, као и свих осталих за гостионице и кафане прибора. Може се добити јефтино на отплату. Старе билијаре примам у промену на захтев шаљем ценовнике сваком бадава. **JOHANN SCHMIDT, Baesfehetechegy.** Интерурбан. Телефон бр. 9. 121 1—100

ЈЕДНОГОДИШЊА МАШИНА ЗА КРУНЕЊЕ КУКУРУЗА
мотор је са крњачом заједно на једној грађи, за израду 200—300 метерских центи потребно је само 6—8 килогр. бензина, ПРОДАЈЕ СЕ или се под најам издаје одмах. Поближе код
Dominik Toni — Temesvár Jv.
Nap utca 1. sz Vajgyár szemben.
130 1—2

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.
Друга књига Илустроване Историје
Балканскога рата 1912-1913.
са преко 100 слика у боји
довршује се и биће за 10 дана готова. Моле се г. повереници да пожуре са претплатом
Ко ово дело прочита, биће упознат до ситнице са свима случајевима, који су претходили како Балканском Савезу тако исто и Балканском Рату са радом европске дипломације пре и после рата, са свима епизодама из живота балканских народа и балканског рата, са свима знатнијим књижевним радовима, који се на балкански рат односе како српских тако и страних књижевника.
Огромно велики и разнолики материјал који ће ући у ово колосално дело, изаћиће у неколико књига, а свака књига представљаће једну целину.
Цена је II. књизи као и првој К 3.50. 75 3—3
Претплату и поруџбине прима:
Андра Плавшић ½ С. Ф. Огњановић Н. Сад и
Savić & Comp. Zemun (Srem).

Потребујем ковачког момка, који у радњу ступити може одмах. Место стално; плата добра према погодби.
Пера Лудашки (Ђура),
94 2-3 Самош (torontál v. m.)

Српска штампарија браће Синђелића у Новом Саду.